

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Warszawie

LWA-4101-09-02/2012
P/12/105

Warszawa, dnia 17 sierpnia 2012 r.

**Pani
Janina Kula
Dyrektor
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Garwolinie
Przewodnicząca Powiatowego Zespołu
ds. Orzekania o Niepełnosprawności
w Garwolinie**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej ustawą o NIK, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie przeprowadziła kontrolę w Powiatowym Zespole do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Garwolinie, zwanym dalej „Zespołem”, w zakresie organizacji systemów orzecznictwa lekarskiego ZUS dla celów rentowych oraz orzekania o niepełnosprawności za okres 2010-2012 (I półrocze).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym 14 sierpnia 2012 r., Najwyższa Izba Kontroli, stosownie do art. 60 ustawy o NIK, w brzmieniu obowiązującym do 1 czerwca 2012 r., w związku z art. 2 ustawy z dnia 22 stycznia 2010 r. o zmianie ustawy o Najwyższej Izbie Kontroli², przekazuje Pani Przewodniczącej niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonywanie zadań objętych kontrolą, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości.

Zespół, który usytuowany jest przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Garwolinie (zadanie zlecone przez Starostę Garwolińskiego) i obejmuje zasięgiem swojego działania powiat Garwoliński, został

¹ Dz.U. z 2012 r., poz. 82

² Dz.U. Nr 227, poz. 1482 ze zm., dalej: Ustawa nowelizująca

powołany zgodnie z art. 6a ust.1 i 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych³.

Kwalifikacje członków Zespołu odpowiadały wymogom określonym w § 21 i 23 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności⁴, zwanego dalej „rozporządzeniem MGPIPS”. Stwierdzono jednak, że w badanym okresie Zespół nie funkcjonował w składzie zgodnym z wymogami określonymi w § 18 rozporządzenia MGPIPS. W latach 2011 i 2012 (I półrocze) do składu Zespołu nie powołano lekarza neurologa, a w okresie od 1 stycznia 2010 r. 14 maja 2012 r. – w pracach Zespołu nie uczestniczył lekarz ortopeda. Sekretarza Zespołu powołano na to stanowisko dopiero 9 stycznia 2012 r., a dwóch pedagogów powołano w skład Zespołu 1 grudnia 2011 r.

Stwierdzono ponadto, że w sprawozdaniu przesyłanym do Wojewódzkiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Warszawie, sporządzonym na koniec 2010 r. wykazano 19 członków Zespołu tj. o jedną osobę mniej niż liczba członków Zespołu powołana zarządzeniami starosty garwolińskiego, a w sprawozdaniu sporządzonym na koniec 2011 r. wykazano 22 członków tj. o dwie osoby mniej niż liczba członków Zespołu powołana zarządzeniami starosty garwolińskiego.

NIK negatywnie ocenia wyznaczenie na przewodniczącego składu orzekającego lekarza specjalisty w dziedzinie nieodpowiedniej do głównego schorzenia osoby ubiegającej się o przyznanie niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności. W wyniku kontroli dokumentacji 30 spraw stwierdzono, że w 21 przypadkach przewodniczącym składu orzekającego był lekarz o specjalizacji nieodpowiedniej do choroby zasadniczej osoby zainteresowanej, co było niezgodne z § 19 ust. 2 rozporządzenia MGPIPS. Z uwagi na brak w składzie Zespołu lekarzy o specjalnościach neurolog i ortopeda – w 7 z 15 analizowanych przypadków w sprawie osób ze schorzeniami narządów ruchu orzekał lekarz chorób wewnętrznych lub chirurg, w sprawie osób ze schorzeniami neurologicznymi orzekał lekarz chorób wewnętrznych. W 14 spośród 15 postępowań, w wyniku których wydano orzeczenia o niepełnosprawności dla osób poniżej 16. roku życia, bez względu na przyczynę schorzenia wnioskodawcy składowi Zespołu Orzekającego przewodniczył lekarz specjalista medycyny ogólnej, pediatra, homeopata. Na nieprawidłowości te wskazał również wojewoda mazowiecki po kontrolach Zespołu przeprowadzonych w październiku 2009 r. i kwietniu 2010 r.

W okresie objętym kontrolą do zespołu wpłynęło 2 575 wniosków o ustalenie niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności i wydanych zostało 2 509 orzeczeń w tym zakresie. Głównym celem składania wniosków było uzyskanie świadczeń pieniężnych, tj. zasiłku pielęgnacyjnego i stałego (58,2 %) oraz określenie wskazań do odpowiedniego zatrudnienia (16,6 %).

NIK negatywnie ocenia formę uzasadnień we wszystkich skontrolowanych orzeczeniach. Uzasadnienia orzeczenia o przyznaniu lub nieprzyznaniu niepełnosprawności bądź stopnia niepełnosprawności były ogólnikowe

³ Dz.U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 ze zm.

⁴ Dz.U. Nr 139, poz. 1328 ze zm.

i nie wskazywały faktów, które skład orzekający uznał za istotne w sprawie i udowodnione. Działanie takie było niezgodne z § 13 ust. 4 rozporządzenia MGPIPS.

Analiza skontrolowanych 56 spraw wykazała, że 53 wnioski o wydanie orzeczenia rozpatrywano w terminach określonych w art. 35 § 3 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego⁵. W trzech przypadkach orzeczenie wydano w okresie przekraczającym dwa miesiące licząc od daty złożenia wniosku. Zawiadamiając zainteresowanego, zgodnie z art. 36 kpa, o nierozpatrzeniu wniosku w terminie 30 dni i wyznaczając nowy termin, uzasadniano to przyczynami niezależnymi od Zespołu. W aktach tych spraw nie było jednak dokumentów uzasadniających przedłużenie terminu wydania orzeczenia. Orzeczenia wydane przez Zespół dostarczane były wnioskodawcom w terminie określonym w § 13 ust. 5 rozporządzenia MGPIPS.

Zespół nie posiadał wiedzy co do realizacji wskazań zawartych w orzeczeniach dotyczących w szczególności uczestnictwa w terapii zajęciowej. W okresie objętym kontrolą spośród 108 osób wskazaniem uczestnictwa w terapii zajęciowej jedynie 5 osób skorzystało z tej formy rehabilitacji. Ponadto ustalono, że 60 miejsc w Warsztatach Terapii Zajęciowej (WTZ) funkcjonujących na terenie powiatu garwolińskiego jest od lat wykorzystywane przez te same osoby niepełnosprawne (stałe orzeczenia o stopniu niepełnosprawności), co wskazuje na brak współpracy pomiędzy Zespołem i kierownictwem WTZ w zakresie wyboru ewentualnego dalszego kształcenia, pracy, możliwości podjęcia rehabilitacji zawodowej lub leczniczej w odniesieniu do tych osób i umożliwienia korzystania z terapii prowadzonej w WTZ innym osobom niepełnosprawnym.

W latach 2010-2012 (I półrocze) do Zespołu wpłynęły 183 odwołania (7,3 % liczby wydanych orzeczeń). W wyniku szczegółowego badania 49 losowo wybranych odwołań ustalono, że w trzech przypadkach Zespół skorzystał z uprawnienia do zmiany orzeczeń, a pozostałych 46 orzeczeń zostało przekazanych do organu drugiej instancji tj. do Wojewódzkiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Warszawie. Zmiana trzech orzeczeń została dokonana przez Zespół nie na podstawie nowych dowodów, ale w wyniku ponownej analizy dokumentacji zgromadzonej przed wydaniem poprzedniego orzeczenia, co w ocenie NIK świadczy o wydawaniu pierwotnych orzeczeń bez wnikliwej analizy posiadanej dokumentacji.

Wojewódzki Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w 32 przypadkach (spośród 46) utrzymał w mocy orzeczenie wydane przez Zespół w Garwolinie, a w 14 przypadkach uchylił orzeczenie w całości lub w części. Zdaniem NIK przyczyną, która doprowadziła do uchylenia orzeczeń, oprócz niedostatecznej analizy i oceny dokumentacji stanowiącej podstawę orzeczenia Zespołu, mogło być niedostateczne korzystanie z możliwości kierowania na badania specjalistyczne osób ubiegających się o wydanie orzeczenia. W analizowanym okresie tylko w trzech przypadkach Zespół przed wydaniem orzeczenia wystawił skierowanie na takie badania do Wojewódzkiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności.

⁵ Dz.U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 ze zm.

Zespół terminowo rozpatrywał wniesione odwołania, a także we właściwym terminie przekazywał je wraz z aktami do rozpatrzenia przez Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności.

NIK pozytywnie ocenia dysponowanie środkami finansowymi przeznaczonymi na funkcjonowanie Zespołu. Wydatki na ten cel w badanym okresie wyniosły 205,0 tys. zł, a dominującą pozycję (43,5%) stanowiły wynagrodzenia wraz z pochodnymi.

Przedstawiając powyższe uwagi oraz oceny Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1) wykazywanie w sprawozdaniach kierowanych do wojewody mazowieckiego składu Zespołu zgodnego z określonym w zarządzeniach starosty garwolińskiego w sprawie powoływania członków Zespołu,
- 2) wyznaczenie na przewodniczącego składu orzekającego lekarza o specjalizacji zgodnej z podstawowym schorzeniem wnioskodawcy,
- 3) powołanie w skład Zespołu lekarza neurologa,
- 4) wskazywanie w uzasadnieniu orzeczenia faktów, które skład orzekający uznał za istotne w sprawie i udowodnione,
- 5) dokonywanie wnikliwej analizy dokumentacji przed wydawaniem orzeczeń w celu wyeliminowania przyczyn powodujących ich zmianę lub uchylene przez II instancję,
- 6) rozpatrywanie wniosków o wydanie orzeczenia w terminach określonych w art. 35 § 3 kpa,
- 7) rozważenie podjęcia współpracy z kierownictwem WTZ z terenu powiatu garwolińskiego w zakresie wyboru innej formy rehabilitacji osób stale korzystających z terapii w WTZ, w celu umożliwienia korzystania tej formy terapii innym osobom niepełnosprawnym.

Najwyższa Izba Kontroli na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, w brzmieniu obowiązującym do 1 czerwca 2012 r., w związku z art. 2 Ustawy nowelizującej, oczekuje przedstawienia przez Panią Przewodniczącą, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w brzmieniu obowiązującym do 1 czerwca 2012 r., w związku z art. 2 Ustawy nowelizującej, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Pani Przewodniczącej prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Warszawie umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, w brzmieniu obowiązującym do 1 czerwca 2012 r., w związku z art. 2 Ustawy nowelizującej, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.